

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ס.

עין משפט
נר מצוה

(א) קידושין (טו, ג) (ו) מ"ק כ: כו. ע"ש ז"ע, (ז) נב"א: (ח) מ"ק ס"ג, (ט) נב"א: (י) ע"י מוס' ד"ר קאופמן, (יא) נב"א: משומד.

תורה אור השלם

1. מבשפה לא תחיה: שמות כב יז
2. כל שכב עם בהמה מות ימות: שמות כב יח
3. את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שורך לא תורע בלאים ובגד בלאים שעטנו לא יעלה עקרי: ויקרא ט יט
4. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בדם אני יי: ויקרא יח ה
5. ואהרן בא אליו והוא ישב בעלית המקדש אשר לו לבדו ויאמר אהרן דבר אלהים לי אליך והקם מעל הבסיא: שופטים ג כ
6. ויבא אלקים בן חקתי וקרא את על הבית ושבנא הספר ויזאח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו הדבר רב שקיה: מלכים ב יח לו
7. ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רבב ישאל ויקרשו ויאלו ויגידו ע"י חזקיהו ויקרעו בגדיהם ויקרעו לשנים קרועים: מלכים ב יב יב
8. ויהי בשבע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו ויתקם בשוק ויבא בית מלכים ב יט א

מוסף רש"י

חקים שחקתי לך כבר. מלל כתיב ושמרתם את חקתי משמע את חקתי אשר מעולם תשמרו, מלמד שזהו את נח וצניו עליהם, ולו הן החקים בהמתך לא תרביע שכן לא תורע ואמר וישמע כלאים שחוקתי לך כבר, דומה דכתיב דני המסויים והיינו הרכבה (קדושין סג). והעדים אין חייבין לקרוע. בשעה שמעדין לפני כ"ד פלוגי ביתך את השם, שכבר קרעו בשעה ששמעו. שנין (מ"ק כב. ח"י).

מכשפה לא תחיה וכל שוכב עם בהמה. סמוכין הן צפרסת ואלה המשפטים: **את חקתי תשמרו.** כשהזכיר ישראל צניו בהמתך לא תרביע וגו' פתח בהו קרא את חקתי תשמרו מה שלא פתח בן צאר מן חקתי שמע מינה הכי קאמר להו את חקתי שחקתי כבר לצני נח תשמרו ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים אבל על חרישת שור וחמור לא הזהרתם: **שדך לא תורע כלאים.** וזריעה זו אינה זריעה ממש ללא נטווו צני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תורע דומיא ללא תרביע מה בהמה בהרבעה דבר המסויים על דבר המסויים: **מה בהמה בין בלדן בין צנו"ל.** דמובת הגוף שאינה תלויה בצומת הרץ נפקא לן בקדושין (טו, ג). לנוהגת אפילו צנו"ל: **אלא מעשה ושמרתם את חקתי.** דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנטווו צני נח עליהם: **הכל כתיב את חקתי תשמרו.** להקדים חקים למצוות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגזי שביעית ויוכל כתיב נמי את משפטי מעשו ואת חקתי תשמרוי להקדים נמי חקים למצוות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי מעשו ארמיה למיכתב ואת חקתי תשמרו: **עם בן ארבע אופיות.** שם הוא ולא צעינן שם המפורש בן ארבעים ושנים אופיות: **ושם המפורש.** כלומר שם המיוחד: **קרועי בגדים.** על גדופין ששמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ג יט) אשר שלחו מלך אשר [אלדנין] למרף אלהים חי: **נאמלת.** בשעה שמעדין בפירוש מה ששמעו אינן חייבין לקרוע: **הא שמעו השתא.** מפי עזמן: **השומע אזכרה.** צרכת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: **וא"ת.** הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר: **היה: בזמן הזה.** שאנו בגלות ואין אימת כ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: **נאמלת כל הבגד קרוע.** לפי שהדבר תדיר לפי שאין מתיראין מצ"ד: **מי גמורי.** עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללן צו תמיד דקאמר נתמלל כל הבגד כולו קרעים: **אלא לאו צנו"ל.** דתיר. ובזמן הזה הוא דלא קרעין משום דנתמלל כל הבגד וכו' **אלו בזמן כ"ד קורעין על עובד כוכבים ואלנו:** ובעלה הוא דעבוד רבנן. דדיני ממונות ודיני נפשות שהנריכו כל העדים לפרש עדותן: **הכל.** צרכת השם דלא אפשר לפרש מפני כבוד השם: **אוקמוה אדאורייתא.** וקטלינן ליה בהאי עדות: **דאי סלקא דעתך.** בעלמא פסול עד שיפרשו כולם: **אנו הכל משום דלא אפשר קטלינן ליה לגברא.** כלל העדאת עדים: **ר' עקיבא.** צמסכת מכות (ד, ה) דמקיש שלשה לשנים דאם נמלל שלישי קרוי או פסול עדות של כולן בטלין הלכך צדיקין ליה צהדיהו דאי מתום או מתחש מצטלין לנסדותיהו: מתני

חקים שחקתי לך כבר. תימה תיתסר נמי ללאים מהכא דכתיב בהאי קרא צנד כלאים שעטנו לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקתי תיפוק ליה מדכתיב למינהו צמעשה צראשית צאילנות וצבהמה דצפ' אלו טריפות (חולין דף ט: ושס). משמע דאי הוה כתיב למינהו צדשאים ה"א דאסירי צני נח להרכיב שני דשאין זה על זה וע"ק הא דאמרין ס"פ הפרה (ב"ק דף נה. ושס) המרביע שני מינים צדים לוקה אתיא למינהו צמעשה מיבשה תיפוק ליה מדכתיב למינהו צגופייהו ומפרט"ת דאי לאו את חקתי ה"א למינהו לאו לאיסור כתיב ולי לאו למינהו ה"א את חקתי שחקתי לך כבר צמרה והא דפריך אלא מעתה ושמרתם את חקתי אע"ג דלא מוקמינן האי צני נח אלא משום דאשכחן למינהו צמעשה צראשית פריך שפיר דדילמא כי היכי דהאי לא קאי אצני נח האי נמי לאו אצני נח קאי וא"ת כיון דלא מחייבי רבנן אצני נח לא צהרבעה ולא צהרכבה אלא לא דריש למינהו אס כן אמי סוגיא דפרק הפרה ודאלו טריפות לא כרבנן וי"ל דנהי דלא דרשו רבנן למינהו גזי צני נח משום דלא כתיב צנו"ל דאדם גזי ישראל דרשינן כיון דאשכחן דנטווו ישראל על הכלאים ונפקא מינה לענין דגיס אי נמי לא הוה אסרינן הרכבה צאילנות צירשאל מדרש מה בהמתך צהרבעה אף שדך צהרכבה דלא הוה מפיקין קרא ממשמעותיה דכתיב לא תורע אי לאו דאשכחן כבר למינהו צמעשה צראשית וניחא השתא דמילתא דשמואל דמיימי הכל דחקתי שחקתי לך כבר איתא נמי צשיליה פ"ק דקדושין (דף טו). ואמי אפילו כרבנן והשתא ההוא דהרכיב שני דשאים דפרק אלו טריפות (חולין דף ט. ושס) לרבנן קמיבעיא ליה אע"ג דמתני' היא צפ"ק דכלאים [מ"ו] אין נוטעין ירק צירק מ"מ קמיבעיא ליה אי חשבי ליה דשאים כמאן דכתיב בהו למינהו משום דאסכים רחמנא על ידיהו לאסור צנו"ל כמו הרכבת אילין מדרשא דשמעתין: **חקתי דהשתא.** מה ששקשה צקונטרס מדכתיב גזי שביעית ויוכל את משפטי מעשו ואת חקתי תשמרו לא דק דלא כתיב הכי אלא צפרסת צבר סני כתיב ועשיתם את חקתי ואת משפטי תשמרו והא קרא דתייתי צקונטרס צפרסת אחרי מות גזי עריות כתיב ושפיר מ"ל שחקתי לך כבר דצני נח נלטווו על העריות ואע"ג דהאי קרא דפריך מיניה הש"ס ושמרתם את חקתי התם נמי כתיב מכל מקום מסתבר דבכל התורה איירי דמסיים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: **אתיא קריעה קריעה.** תימה דצפ"ב דמו"ק (דף כ: ושס) דיליף קריעה מעומד מדכתיב ויקם איוב ויקרע ילף נמי דלא מאחין קריעה מהכא: **המלך קריע.** תימה היאך אמרו למלך מה ששמעו צפירוס הא גזי עדים תנן (לעיל דף טו). כל היום היו דנין את העדים צינו"ל וליחצו

קבו א מיי פ"ט מהל' כלאים הלכה א ופ"א שם הל"ו ופ"י מהל' מלכים הל"וין [טוש"ע י"ד סימן ל"ו סעיף א ב ג] ופ"י דלה סעיף ב ג: קבו ב מיי פ"ב מהל' עריות הלכה ז: ק"ו ג מיי פ"ב מהלכות עריות הל"ח ופ"ח מהלכות אכל ה"א סמג לאחין טו ועשין צ טוש"ע י"ד סימן שמ סעיף א: ק"ח ד מיי פ"ב מהל' עריות הל"ח ופ"ט מהלכות אכל ה"א טו טוש"ע שם סעיף א: ק"ט ז ח ט מיי פ"ב מהל' עריות הל"י ופ"ט מהלכות אכל ה"א ז ח טוש"ע שם סעיף א: ק"ב י מיי פ"ב מהל' ערות הל"ט סמג עשין ק טוש"ע ח"מ סימן כח סעיף י בהג"ה וע"ש:

שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות ובדיני נפשות ומעלה הוא דעבד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קטלינן לגברא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא צכ"ע דמקיש ג' לשנים: מתני

עין משפט
גד מצוה

ס:

ארבע מיתות

פרק שביעי

סנהדרין

מסורת הש"ס

וְלִיָּהֲשׁוּב נמי זורק, פירש הקוטרוטם בשלמא מקבל ומוליך משום דלא אשכחן ליהווי עבודה הנעשות לשם עבודת כוכבים כדאשכחן גבי ניסוך ישמו יין נסיכס והיינו כר' יהודה דדריש בספרי להאי קרא ד'ין אכל ר' נחמיה מוקי לה בישראל ומיהו לרבי נחמיה בלאו הכי אשכחן קראי דצברי קבלה וקטר לבעל והסך נסיכס לאלהים אחרים (ירמיה ו): **זֹבַח** אֱלֹהִים יֵחָרֵם. פ"ה כל אלהים במשמע אפילו שלא כדרכה מדלא כתיב עובד לאלהים צזיחה יחרס ולא היה יכול לפרש דע"כ לשלל כדרכה אתא דאי לכדרכה מוילך ויעבוד נפקא דה"א לעולם לכדרכה וצא ללמד על הכלל דאפי' כדרכה לא מתייבה אלא בעבודת פנים: **הַמְקַטֵּר** וְהַמִּנְיֵן מַנְיֵין ת"י **בְּלִיתִי לַה'** לברו. תימנה בדסמוך יליף מייאמת צזיחה ללמד על הכלל כולו וי"ל דאי לאו בלתי לה לצדו ה"א מה צזיחה שהיא עבודת דס ואתא לרצויי זורק אכל מקטר ומנסך לא:

מַנְיֵינן דרבנות השתחואה. ואת"ת מ"ל מדליתקס לוציחה דכתיב (שמות לב) וישתחוו לו ויזבחו לו כדיליף (לקמן דף סג). האומר אלי אתה דכתיב ויאמרו לו אלה אלהיך ישראל וי"ל דהתם הוי כדרכה דאומות עגל אורמיה צזיחה הוה והא דיליף מהתם אלי אתה משום דאלי אתה אורמיה בכל עבודת כוכבים:

אֲזוּחָהָה מַנְיֵינן. ואת"ת מהיכא דנפקא לי' אזוהרה למגפף ומנשק מלא תעבדם כדפ"ה צמתני וי"ל דאי אתא לאזוהרה דהשתחואה לא הוה מוקמין ליה למגפף ומנשק:

פנים וחיביבן עליה מיתה אף כל שהיא עבודת פנים וחיביבן עליה מיתה יצאה השתחואה לידון בעצמה יצאה זביחה לידון על הכלל כולו אמר מר הייתי אומר בזובח קדשים בחוץ הכתוב מדבר זובח קדשים בחוץ כרת הוא סלקא דעתך אמינא כי אתרו ביה קטלא כי לא אתרו ביה כרת קמ"ל אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אימא יצאה השתחואה ללמד על הכלל כולו וכי תימא זובח למה לי לגופיה דמחשבין מעבודה לעבודה דאיתמר צ' השוחט בהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים רבי יוחנן אמר

זורק. דבשלמא מקבל ומוליך לא קשיא לן אע"ג דעבודת פנים הס דלא אשכחן ליהווי עבודת כוכבים כדאשכחן הנך צזיחה ויזבחו לו (שמות לב) קטור אשר חלב צזיחמו יאכלו (דברים לב) ניסוך ישמו יין נסיכס (סס) ומיהו דס אשכחן בעבודת כוכבים צל אסך נסיכסיהם מדס וכיון דגמרינן דכל עבודת פנים חייבין צהס אף שלא כדרכה נתנייה נמי: **אמר אביי** זורק **בזבל ניסוך**. דמתני' דהא קרא נמי ניסוך קרייה: **מנא** הני מילי. דמחייב צהני עבודת אף בשלא כדרכה: **אינו נאמר זובח יחרס הייטי אומר**. צזיחו צזיחה צא הכתוב לענוש מיתה ודאי צזובח קדשים צזוון קאמר שמצינו שהזיכר עליהם צמקום אחר (ויקרא יז). ולקמן פריך הרי כבר פרשו להס עונש אחר ונכרת דכתיב גבי שחטי חוץ [סס]: **ס"ל לאלהים יחרס**. דצא הכתוב לענושו מיתה דהאי יחרס לשון מיתה דכתיב (ויקרא ס) כל חרס אשר יחרס מן האדם לא יפדה מות יומת. וצא לאלהים כל אלהים במשמע ואפילו שלא כדרכה מדלא כתיב צלשון עבודה עובד לאלהים צזיחה יחרס שמע מינה אפילו אינה עבודה שלו קאמר וכל עבודת צזעולס לכדרכה נפקא לן צהו מיתה מוילך ויעבוד וגו' דמשמע דצר שהוא עבודה לו: **בלתי לה' לצדו ריקן**. ונטל כל העבודות מלעצדה צהן ונתנן לשס המיחוד. משמע דלכל עבודת הראיות לשס קאמר: **לפי שיצאה צזיחה**. צפירוש מכלל אחר עבודות שנכללו צכלל וילך ויעבוד ומדה היא צמורה דדצר שהוא צכלל ויצי מן הכלל ללמד על עצמו יצי אלא ללמד על הכלל כולו יצי אף שאין הכלל הוה מחייב אלא עבודה הדומה לצזוח שהוא עבודת פנים. ומשתא לא נפקא לן דליחייב אהשתחואה שלא כדרכה דלאו עבודה היא צפנים מניין לרבוח השתחואה: ה"ג **בספרי** (ס"ז) וילך **ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם**. דעל כרחיך לשלל כדרכה קאמר דאי דרכה לעצדה צצך צכלל ויעבוד הוא: **עונש שמענו**. דכתיב ציה וסקלתם דלעיל: **אזוהרה מניין ס"ז כי לא תשתחוו** הכא לא כתיבא: **יכול שאני מצבה**. דנימא השתחואה שיצא מן הכלל ללמד על דכחוצ צהו י (כי) לא תשתחוו שיצא הוא דהא מיתה הכא לא כתיבא: **יכול שאני מצבה**. דנימא השתחואה שיצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו יצי דמה השתחואה מיוחד שהיא דרך צבוד ומייב עליה אף לשלל כדרכה אף כל שהוא דרך צבוד כגון אלו חייב: **ס"ז זבוח** ואס השתחואה ללמד על הכלל צזיתה למה פרט לך צזיחה הלך דרך צבוד הוא ומשהשתחואה נפקא ליה אלא היא צזיתה ללמד על הכלל לומר לך צזיחה צכלל היתה ויצאה מן הכלל להקיש לה כל הנכללות עמה ולומר לך מה צזיחה מיוחדת עבודת פנים אף כל שהיא עבודת פנים חייבין עליה צזוחו להקיש מן הכלל להקיש לא נפקא לן מהכא לחיובא הוצרכה השתחואה לחזור ולצאת כדי לדון בעצמה לצדה שיתחייבו עליה ואע"פ שאין חייבין כיוצא בה ויצאה וצזיחה ללמד על הכלל כולו: **סד"א**. האי יחרס אתא לאורוי לן דאי אתרו ביה לקטלא וכרת כי לא אתרו ביה הוא דלגבי צצבת ועבודת כוכבים ועריות: ה"ג **ס"ד אמניא אסרו** ציה קטלא וצא אסרו ציה כרת קמ"ל: **אימא יצאה לן השתחואה ללמד על הכלל** ומתרצי מגפף ומנשק וכל שהוא דרך צבוד כהשתחואה. (כ) א וקא קשיא ל' לתנא א"כ וצא למאי אתא תיפוק ל' מהשתחואה דהא עבודת צבוד הוא: **לגופיה**. אתא ולאורויי דאפי' לא שחט שחטה עצמה לעבודת כוכבים אלא שחט ומשצ צה ע"מ לזרוק דמה לעבודת כוכבים חייב ואפי' לא זרק: **דמהצזין מעבודה לעבודה**. כלומר דמחשבה שהוא מחשצ צצעת עבודה זו על עבודה אחרת מחשבה היא להחייב עליה:

מתני' אחד העודה. מפרש צגמרא: **אחד המוצח ואחד המקטר** וכו'. וצגמרא מוקי לה לכולה מתנימין צשאין דרכה של אותה עבודת כוכבים לעצדה צצך ואפי"ה אהנך עבודות מתייב צדיליף לה צזרייתא: **והמקבלו עליו באלוה** ואפי' אמירה צעלמא כגון האומר לו אלי אתה

דליתקס לוציחה דכתיב (שמות לב) וישתחו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל. ל"א והמקבלו לאלוה שלא צפניו והאומר לו אלי אתה צפניו ותנא סיפא לגלויי רישא דאי תנא רישא הוה אמניא הני מילי צפניו אכל שלא צפניו לא תנא סיפא צפניו מכלל דרישא שלא צפניו ואפי"ה חייב: **אכל המגפף והמנשק**. שלא כדרכה: **עובר בלא תעשה**. דלא תעבדם יתירא כתיב חד צדצרות ראשונות ומ' ואחרונות ומד לא תשתחוה לאלהים ולא תעבדם ולא תעשה כמעשהם (שמות כג) אס אינו ענין לכדרכה תנהו ענין לשלא כדרכה אכל מיתה לא

מתייב צשלא כדרכה אלא הני דפרט צהו קרא: **הנודר צשמו**. צלשון נדר קונס עלי כל פירות צזעולס צצס עבודת כוכבים פלונית אס ארץ: **והמקייס צשמו**. צזכונה נצצעה (ממרגס מקייס: **עובר בלא תעשה**. וצס אלהים אחרים לא תזכירו (סז): **הפוער עצמו**. מתרצי רעי צפניו וחו עבודתו ומייב עליו ומיתה: **מיקולים**. מנלדין שלס אצנים אחת מכאן ואחת מכאן ואחת מלמעלה על גציהן וקורין אותס מרקולים ועובדין אותה צזיריקת האצנים: **גב' מאי אחד העובה**. אטו כל הני לאו עובד נינהו: **אחד העודה**. כל עבודה אף גפוף ונשוק אף דרך צזיון צדכרחה ומייב מיתה דכתיב וילך ויעבוד אלהים אחרים וכתיב צצתירה וסקלתם צזאצנים ואזוהרתימה מהכא ופן תדרוש לאלהיהס ללמר איכס יעצדו הגויס הלה אמ אלהיהס וגו' (דברים צ) דהיינו כדרכה: **ואחד המוצח**. אפי' שלא כדרכה בעבודות הללו כדיליף לקמן דכל עבודות הנעשות צפנים לגצוה חייבין עליה מיתה בעבודת כוכבים אפילו שלא כדרכה: **ולחשוב נמי**

א) [עי' חוס' לקמן סד. ד"ה מרקולים]. ט) ע"ז לז: חולין לג. זכוחס י. א) [שמות כ, ד] (דברים [ה. ס] [מהלס מג, א] ו) [עי' מו"ט, א] (דברים יז, א) [שופטים ז, ג, ט] ע"י רש"ל שמקייס הני כ,

תורה אור השלם

1. ירבו עצבותם אחר מקורו בל אסוך נסביהם מים ובל אשא את שבותם על שפת?
2. זבח לאלהים יחרס בלתי לין לברו.
3. וילך ויעבד אלהים אחרים וישתחו להם ולישמש או לרצה או לכל צבא השמים אשר לא צייתו: דברים ז, ג
4. והוצאת את האיש ההוא או את האשה ההוא אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שערך את האיש או את האשה וסקלתם באבנים ומות: דברים ז, ה
5. כי לא תשתחוה לאל אחר כי ייקא שמו אל קבא הוא: שמות לד, יז

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה חמא וכו' ודקא קשיא ליה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה חמא יצאה לן וכו' דרך צבוד כהשתחואה וקא קשיא וכו' צ"ל ודקא קשיא וכו':

מוסף רש"י

השוהט בהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים. שלא שחט בהמה לשם עבודת כוכבים שהיא עבודה צשחטיה. אלא שחט צשחטיה על מנת לזרוק (ע"ז לד) וצזייצו זבחין (ד' דלי שחטה לשם עבודת כוכבים שהיא צדמתו לעודה צשחטיה זו, דברי הכל אכורה דהא צזמי ממיס הוא, אלא צשלל היא מתכיון להיות שחטה זו עבודה לעבודת כוכבים אלא שחטה לעצמו על מנת שיצטרד העבודת כוכבים צזיריקת דמה או צצקטר מלצה (חולין גט).

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

סא.

עין משפט
גר מצוה

א נמי פ"ח מהל' ע"ז
היא טו"ט ע"ד סי קמה
סעי' א':
קל ב מיי פ"ג מהל'
עבודת מוכני הלכה
ב סמך לאזין ז'
קלא ג מיי שם הלכה ג:
קלב ד ה ר מיי שם פ"ה
הלכה ה:

א) (ז"ל אלוהים) (ס ע"ז גא).
זכמים ק"ו. א) לקמן ס"ז.
ד) נשבת ג: וס"י.
ס) שבת סב: וס"ג. א) (ז"ל
דמ"ר). א) ז"ל להאי.
ח) (דברים יב, ט) (דברים
יג, ט) כ"פ"א: לשאר ללמי
ע"ז, ט) וועי' ומסופות
זכמים ז"ר ד"ה ר"ל ומסופות
חלוני ז"ר ד"ה השומט,)

תורה אור השלם

1. השמר לך פן תבקש
אחריהם אהי' השומד
מקרי' ופן תרשי'
לאלהיהם לאמר איכה
יעבדו הגוים האלה את
אלהיהם ואעשה פן גם
אני: דברים יב ל'
2. ולא קרבו עור את
זבחיכם לשעיר אשר
הם וזים אחריהם חקת
עולם תהיה ואת ל'ם
לדורכם: ויקרא יז
3. לא תעשה לך פסל
וגל תמהור אשר בשמים
ממלא ואשר בארץ
מתחת ואשר במים
מתחת לארץ:
שמות כ ג

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה למעוטי
וכי שובחין לה למע' ז':

מוסף רש"י

ר' יוחנן אמר אסורה.
קשר מחשבין מעבודה
לעבודה דליפין מן מפני
(ש"י ד') ממחשבת פיגול
של פנים, שהשוחט על מנת
לזרוק דם למח או להטות
אזניה למח זכו עקר
פיגול (חולין לט.) ורש"י
לקיש אמר מותרת.
לאכילה (נחום ג') לרש'
לקיש לא לזבוח, לפנים הוא
דאמר רמנא' השוחט על
מנת לזרוק את הדם פיגול
ואש"י ד"ל זרק, דהוי
משבח מעבודה לעבודה,
מעבודה זו על חברתה, אבל
לענין עבודת כוכבים לא
(ע"ז ד') ואינה אסורה אלא
אם כן שחט לעבודת
כוכבים, ששחיטתה ענד
עבודת כוכבים או זרק דמה
לעבודת כוכבים (נחום ט').
מגין לזובח בהמה
למקדילים. אש"י פ'
שעבודתו דרך ציון לקלו
זכמיס וחי עבדו דרך
כבוד ולא קרינא ביה איכה
יעבדו ואעשה כן, ואש"י
מינין שהוא חייב מצחיס
ס.) אש"י פ' אש"י שעבודת
צוויחה (ע"ז א.) אם אינו
ענין לכדרכיה. לעבודת
כוכבים שעבודתה צוויחה,
דהא נפקא לן מיהא יעבדו
(סס.) האומר אעבד
כד'. נאחז מכל השגות
הללו הוי מסית וחי (קמון
ס.) הנאי שקלה
מעלמא. איכס כולס,
שלין אתה מולא תנאיס
שנלקין כקן, דמוקי הך
דמתי ממניחא חדל כמר
וחדל כמר (שבת ג.) ולא
משתח מנאי דפליגי כתי'
(פסחים מה.) וכע"ז ביצה
י'.

אסורה. הצהמה בהנהגה ואש"י פ' שהשחטה לאו לעבודת כוכבים היתה ואפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים נאסרה. וילפין טעמא בשחיטת חולין [לע.]. דגמר לה רבי יוחנן ממחשבת פיגול דהויא מעבודה לעבודה דהשוחט את הזבח על מנת לזרוק את הדם למח פיגול:

וריש לקיש אמר מוסרף. לא יליף

חוץ מפניס אין מחשבין מעבודה לעבודה: הניחא. הא דמייתר לן זבח ללמד על הכלל ולא מוקמינן להא דהא דרשא או מר שמשבח מעבודה לעבודה הא ינחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין איתסורי ממחשבת פיגול איכא למימר דלענין איתסורי גברא נמי מהתם יליף ועל כרחיק אייתר ליה זבוח אלא לר"ל דלא יליף עבודת כוכבים מפיגול נימא דהא זבוח להכי הוא דאחא שמשבחין מעבודה לעבודה: העוזדי כוכבים העוזדין את ההרים תניא במסכת ע"ז (דף מה.) ההרים מותרין בהנהגה דכתיב אלהיהם על ההרים (ס) ולא ההרים אלהיהם: ועוזדיס כסייף. אש"י דממוכר לא מתסר עבודת כוכבים מיהא הוי. והכא נמי לא זעיא קרא הואיל ושחיטה זוכך זריקה היא והא חשב בשחיטה ע"מ לזרוק הוא ליה כעובד עבודת כוכבים דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחיק אי השתחוה ללמד על הכלל נפקא ליה לא ה"ל למיכתב זבוח: איכה יעבדו. דמשמע כדרכה אין שלא כדרכה לא: למעוטי מאי.

שלא כדרכה מאחר דליפין בהשתחוהה לאפילו אינה עבודת פנים מחייב שלא כדרכה אי נימא למעוטי עבודת ציון לעבודת כוכבים שעבודתה דרך כבוד כגון פוער עלמו לעבודת כוכבים שזובחין א) למה לי למעוטי מהאי קרא: הא מהשתחוהה נפקא. שמלמדת על הכלל שאינו חייב אלא דרך כבוד בהשתחוהה: אלא הא דא"ר אלעזר מניין לזבוח כהמה. שהיא עבודת כבוד למרקולים שעבודתה ציון וה"ה לפוער אס איתא לרבה בר רב חנין שהשתחוהה מלמדת על הכלל ל"ל הא קרא להכי מהשתחוהה נפקא: לזבוח להכעיס. ואינו מתכוין לקבלו עליו באלוה ואשמועינן קרא דעובר בלאו: ארכוס ליה סורי. והלך לזקסן: האומר אעבוד. משעה שהסיתוהו ונתלעה חייב מיתה דנפקא לן לקמן (ע"ז) מלא תאכזה ולא תשמעי' הא אזה ושמע חייב מיד: אןך ואעבוד. שמתוסר הליכה אש"י דאיכה למימר אדהכי דהר ביה: נלך ועבוד. אש"י פ' שכלל ענמו עם אחרים דאיכה למימר הני אחרים לא אזלי ועבדו אין אומר לא: באומר איני מקבלו עני. באלוה: אלא בעבודה. עד שאעבדנו דכל כמה דלא פלח ליה אין כאן אזה ושמע וסיפא דמשמע באמירה חייב שזקבלו עליו אלהותו מיד דכיון דאמר אעבוד מסתמא קבליה עליה באלוה אי לא פירש כהדיא שאינו מקבלו עליו אלא בעבודה: צואו ועבדוני. עושה את ענמו עבודת כוכבים ומסית בני אדם לעבדו: מחייב. מיתה כמסית: רבי יהודה אומר לעולם אינו חייב. כשביל דבור בלא מעשה אלא בניסת לעבודת כוכבים ואזה ושמע ואמר אעבוד אןך ואעבוד אצל באומר צואו ועבדוני פטור אלא שטעמא דרבי יהודה כמסית אחרים לענמו טעמא אחריהא הוא דהא בניסת חייב מחייב דציבורא: מסית לענמו. כמסית אחרים לענמו שיעבדוהו אי הוי מסית או לא: לא שמעי ליה. שהרי הוא אדם כמותם ואפילו הניסיתם לשאר עבודת כוכבים א) אין ניסתין לעבדו אדם:

ריש לקיש אמר מותרת. פי' בהנהגה ולא באכילה דמומר לעבודת כוכבים אסור לכול משחיטתו אי נמי אפילו באכילה שרי כיון דלא היה מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומרס: איכה יעבדו למעוטי מאי. תימא השתא נמי דאמר זביחה יאזה

ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעוטי מאי דלמעוטי שלא כדרכה בשאר עבודות לא איתרין דמוציחה נפקא דוקא עבודת פנים וע"כ איכה יעבדו לרצויי אחא כגון פוער לפוער וזרוק אצן למרקולים דלא נפקי ליה לא מוציחה ולא מהשתחוהה וחי לאו איכה יעבדו ה"א דאפילו כדרכה צעינן דרך כיבוד וי"ל דאי השתחוהה ללמד יאזה לחייב בשאר עבודות אפילו שלא דרך כבוד כגון פוער לפוער וזרוק אצן למרקולים נמי לא כריך קרא דמהשתחוהה נפקא אש"י ג' דעבודתה דרך ציון כיון שעבדין אומה בכך וגדולה מו צעי למימר הש"ס כסמוך דנפקא ליה פוער למרקולים מהשתחוהה להכי איתרין איכה יעבדו אש"י ג' דאין עבודתו בכך אלא משום דעבודתו דרך ציון וכ"ש פוער לפוער וזרוק אצן למרקולים אש"י דרך ציון כיון דעבודתו בכך: מצניין לזבוח בהמה למרקולים. דמוציחה לאלהים נפקא לן

זבוח למכזבים אצל זבוח למזבחים לא וא"ת אזהרה שמענו מלא זבוח עונש מלא ליה זבוח למזבחים וע"כ דמוציחה לאלהים שמענו לעיל עונש אצל אזהרה לזבוח שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גצי השתחוהה איתרין קרא לעושה ואזהרה שלא כדרכה וי"ל דזבוח לאלהים לעונש ולא זבוח לאזהרה וניחא השתא דקאמר אס אינו ענין לכדרכה דהא כתיב איכה יעבדו דה"ל אס אינו ענין למכזבים דהא כתיב זבוח לאלהים וגו' תנחו ענין למזבחים והשתא לכל שלא כדרכה איתרין לא זבוח ולא נקט מרקולים אלא משום דסמט מצחיס לאו אורחיה צוויחה וא"ת נימא דהני קראי למכזבים אצל למזבחים מנא לן דהא לקמן שלש השתחוואות חד איתרין לכשלא כדרכה דמכזבים וחד לשלא כדרכה דמזבחים וי"ל כיון דגלי קרא גצי השתחוהה דלא שני ה"ה בשאר עבודות וכן פי' בקונ"ט לקמן: האומר אעבוד. פי"ה משנתלעה חייב דנפקא ליה מלא תאכזה ולא תשמע אליו הא אזה ושמע חייב וקשה דאכתי לא ס"ד הא טעמא עד דמייתי ליה דרב יוסף אלא היינו טעמא דמקבלו עליו באלוה: ונך סבר מסית לעצמו רא שמעי צ"ה. תימא נהי דלא שמעי

ליה ליחייב מיהא כשאר מסית דמחייב דציבורא כשנכמנין לו עדים ואמרו היאך נניח אלהים חיים ונעבד עלים ואכנים ואס אין חוזר צו חייב דהכי משמע ויש לומר דוקא מסית לעבודת כוכבים דשמעי ליה דממשכי בתריה טפי אצל מסית לענמו לא חשיב מסית כ"כ משום דלא שמעי ליה דאמרי מ"ש איהו מינין ועי"ל דבכולה שמעתין פליגי בניסת והא דקאמרין לעיל היכא דפלטו כ"ע לא פליגי ר"ל במסית כ"ע לא פליגי דכיון דאי פלטו מחייב על כן יש לחייב המסית דציבוריה כמסית לעבודת כוכבים כי פליגי דציבורא בעלמא בניסת כשאמר אין דרבי מאיר סבר דציבורא מילתא הוא ומחייב ניסת ומסיק דניסת לעבודת כוכבים דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מודה דמחייב דציבור כי פליגי במסית לענמו אי מחייב ניסת או לא אצל במסית פשיטא דמחייב דציבורא:

מחי

רנא